

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Trestní řízení proti právnickým osobám

Autor : Václav Košnar

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 63 stran

Datum odevzdání práce: 8. 12. 2020

1. Charakteristika tématu:

Řízení proti právnickým osobám je velmi obtížný diplomní úkol. Kandidát nemůže k úspěšnému řešení provést pouhou kompilaci z učebnic a příruček, jako se to stává u tradičně zpracovávaných témat. Musí reagovat na rychle se vyvíjející aplikační praxi a rozmanité názory publikované v odborných periodikách a jiných materiálech. Problematika vyžaduje výborné zvládnutí látky trestního práva daleko nad rámec základního kurzu a také určitou zkušenost s reálným průběhem trestního procesu.

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Předložená práce je systematicky rozdělena do části obecné, kde autor pojednává o základních principech trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a na část zvláštní, kde jsou detailně rozebírány jednotlivé procesní otázky. Autor se kromě otázek právního zastoupení a jednání za právnickou osobu zaměřuje především na aplikaci různých procesních garancí v tomto typu řízení (zásada nemo tenetur) a na různá specifika dokazování. Tak je např. analyzován postup při „výslechu“ právnické osoby. Detailní pozornost je věnována zajišťovacím institutům, které jsou použitelné vůči právnickým osobám nebo proti osobám fyzickým v trestním řízení proti osobě právnické. Dále se autor zabývá otázkou důkazního břemene v daném řízení a jeho vztahem k řízení přestupkovému.

Práce zaujme širokým okruhem použitých zdrojů, včetně zahraničních publikací. Autor nastudoval soudní rozhodnutí i materiály Nejvyššího státního zastupitelství. Z hlediska právní komparace se autor zaměřuje hlavně na slovenskou právní úpravu. Text nemá pouhý kompilační charakter; autor dokáže své prameny hodnotit a vede s nimi určitou diskusi. Je patrná jeho snaha vytvořit aktuální odborný text, který by byl skutečným přínosem pro třídění a pochopení složité látky.

Kromě ryze praktických aplikačních otázek práce obsahuje i cenné zobecňující teoretické úvahy a pokusy o systematické uchopení problému. Autor hledá zejména zvláštnosti řízení proti právnickým osobám, ale dokáže současně na jejich příkladu ilustrovat i obecnější fenomény. Předložená práce je cenná tím, že dokazuje schopnost kandidáta pochopit podstatu procesních stadií a institutů právě prostřednictvím složitého tématu právnických osob. Text i přes odtazitost a náročnost materie dokáže udržet pozornost čtenáře.

Respekt vzbuzuje pečlivost diplomanta, který se zamýšlí nad použitelností jednotlivých ustanovení trestního řádu v řízení proti právníckým osobám. Při aplikaci záruk spravedlivého procesu zastává diplomant spíše extenzivní (liberální) stanoviska, která opírá o četné citace z uznávaného díla Jiřího Jelínka a Jiřího Herczega.

Účast právnícké osoby v trestním řízení je nutné zajistit prostřednictvím konkrétní fyzické osoby. Diplomant podrobně rozebírá jednotlivé možnosti, které k naplnění tohoto cíle dává zákonná úprava v ČR. Zabývá se postavením tzv. osoby oprávněné činit úkony za právníckou osobu podle § 34 odst. 1 TOPO. Poukazuje však i na možnost právnícké osoby zvolit zmocněnce, jenž se bude prokazovat plnou mocí. Dále autor zkoumá odlišnosti, pokud jde o možnost právnícké osoby zvolit si obhájce z řad advokátů. Správně upozorňuje na absenci institutu nutné obhajoby. Autor se zamýšlí nad možným úskalím této plurality osob (včetně ustanoveného opatrovníka), které jménem právnícké osoby jednají. Jeho detailní rozbor této otázky zahrnuje i nejnovější nálezy Ústavního soudu, jež se naznačené otázky dotýkají (zejména nálezy ve věci IV. ÚS 3139/19).

Pokud jde o vhodnost absence nutné obhajoby, diplomant zasvěceně konfrontuje názory vyjádřené v literatuře. Polemizuje s názorem, který za hlavní argument proti institutu nutné obhajoby u právníckých osob označuje nemožnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Je ovšem pochybné, zda obstojí autorův paušální odkaz na požadavek rovnosti.

Za podnětnou a pečlivě zpracovanou považují rovněž kapitolu věnovanou zákazu nucení k sebeobviňování. Autor sdílí názor, že toto právo je třeba poskytnout i právníckým osobám (odkazuje v tomto ohledu na starší nálezy Ústavního soudu i na relevantní rozsudky ESLP). Pozornosti diplomanta neuniká ani složitá otázka společného řízení proti právnícké a fyzické osobě. S dobrým porozuměním, ač poněkud popisně jsou zpracovány pasáže věnované zajištění osob a věcí.

Autor vnímá trestní řízení proti právníckým osobám jako nedořešenou, stále otevřenou materii. Předložená studie může být pro tuto oblast příspěvkem, který kvalitou předčí i mnohé studie publikované k dané problematice v odborných periodikách.

Práce má všechny formální náležitosti, vyznačuje se logickou stavbou, přehlednou úpravou i korektně vedeným poznámkovým aparátem. Po stylistické stránce je práce na velmi dobré úrovni.

3. Přípomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Autor při obhajobě může shrnout základní rozdíly mezi českou a slovenskou úpravou řízení proti právníckým osobám. Dále může odpovědět na následující otázky:

Může právnícká osoba požádat o navrácení lhůty k podání odvolání?

Jak může právnícká osoba projevit účinnou lítost?

Jaký má trestní řízení vliv na promlčení odpovědnosti právnícké osoby za správní delikt?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 9. ledna 2021

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

oponent diplomové práce